

m!

ABA
ES

lás korlátlan.
gy Braziliába
zni, az irjon
sért

Line
ivívei 181

RGENTINA

egy határ

er
2-12

k!

oyd 2989

orth. aut. ier.
állásra eennel

mpolgárok, kik
ssággal és ma-
ban, miut irás-
könyvek.
amal együtt —

nyben részese-
és a család-
ökséghez nyuj-

Mandl Mór,
bik. elnök

eladó
a belváros
eletés, jól
modern

ta

bás lakás-
t Jenőné,

t 75, 105 és
gedi la róza-
yl mézet kg-
xport-Import
oit Hunyadi-
8382

nok
ák

nn

Unirii

**Magyarországi, kiadó-
hivatal és nyemda**
Uj-Kolozsvár, St. Barón
2. F. Uj. (Brassai-utca) 10.
Főszerkesztő: Szerkesztőség
26. kiadóhivatal — 977
St. N. Sz. — 558
A közírók kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
ezendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ESTI POLITIKAI NAPILAP

Dr. Ramasetter Róbert
Budapest

egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 le;
Bukarestben — 5—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — 1-50

1925 január 9 Péntek

Uj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 6. szám

5685. Tévét 13

Az igazi fajvédelem

Tatarescu miniszter a kolozsvári újságírók-
kal történt beszélgetése folyamán végre meg-
találta azt a hangot, kihangosította azt az in-
tenciót, melynek gyakorlati érvényesülése lehe-
tővé teszi, hogy az itt élő népek a vezető
nemzet körében megtalálják a béke és nyuga-
lom áldásait s a vezető nemzet boldogulásával
egyidejűleg a maguk boldogulásának útját is
kiélethessék. Amit Tatarescu miniszter az új-
ságíróknak mondott, szemelvényekben nem
újkeletű, de az a tény, hogy felelős állam-
férfiu szájából hangzott el, megsokszorozza je-
lentőségét. A népeket történelmi erők és
elrendelések helyezték azok közé a geográfiai
viszonyok közé, amelyeknek kereteiben életüket
folytatják s csak történelmi rendeltetés és tör-
ténelmi katalizma lehet az, mely őket a végzet-
szerűség kereteiből joggal kiemelheti. A vak gyű-
lölet, amely a történelmi elrendeltetés ellen
lázad, soha sem volt alkotó és azaz, hogy
egymás mellett élő népeket egymás ellen uszít,
saját életlehetőségeinek alapjait is megrendíti.
Ez az igazság az, hogy a fajnak bensőséges és
igazi szeretetén át juthatunk el egy másik faj-
tának megértéséhez és becsüléséhez. Kétségtel-
len, hogy amikor Tatarescu miniszter a faj-
gyűlölet ellen beszélt, ezt mint népet igazán
és mélyen szerető román ember tette, aki nem-
zetének nagyságát legalább is úgy aggódik,
mint azok, akiknek hazafiságukat minduntalan
a gyűlölet szításával sikerül csak dokumentálniok.

Tatarescu miniszter megnyugtató szavai két-
ségkivül alkalmasak arra, hogy a Romániában
élő kisebbségek hajlandósága és lojalitása egy
fokkal megerősödjék az uralkodó nemzet irá-
nyában. **A béke szava a munka szava**, aki pe-
dig munkára serkent, az nemzetének csak javát
tartja szem előtt. A román nép — mint Ta-
tarescu miniszter nagyon helyesen említette —
akkor gyakorolhat igazi fajvédelmet, ha alkotó
és munkaközpont tekintetében erős versenyt kezd
az itt élő kisebbségekkel és egyben a kisebbsé-
gek gazdasági és szellemi gazdagodásának
segítségül a nemzeti előrehaladás szolgálatába
állítja. Ezer és ezer példa bizonyítja a tör-
ténelemben, hogy a többségi nemzetek kö-
zött élő kisebbségi elemek nagy értékekkel
járultak hozzá az uralkodó nép nemzeti erejé-
nek kiépítéséhez; ezer és ezer példa bizonyítja,
hogy az a nemzet, amely ezen erők felhasználá-
sára helyett a viszálykodás energiabontó ör-
vényébe tévedt, saját magának erejét pusztí-
totta el. A fajgyűlölet soha sem volt logikus,
mert mindig spontán ösztönökből táplálkozott.
Hiszen ha a logika szavára hallgatna, önkén-
telenül rá kellene jönnie arra az egyszerű
igazságra, hogy a kisebbségi népek is csak
egy erős, minden tekintetben konszolidált
állam keretei között találhatják meg népi,
kulturális és gazdasági érvényesülésüknek le-
hetőségét s így a kisebbségeknek is emi-
nens érdekük az, hogy az uralkodó nemzet
konszolidációjának várához mártort hordjanak.
A tiszta, nemes intencióktól fűtött többségi
fajvédelem annak garanciája, hogy a kisebbségi
elemek is megővhasák fajiságukat és fajiságuk
értékét önmaguk hasznán keresztül az állam
hasznára érvényesítsék. A kisebbségek nem ki-
válnak feltétlen szeretetet, csupán megértésre
apellálnak. Ezért hatnak biztatón Tatarescu
miniszter ösztönözött szavai, amelyek
ha szeretetet részünkre nem is ígérnek, de vi-
szont a megértést sem tagadják meg tőlünk.
Ez a megértés csodákat teremthet és alkalmas
lehet arra, hogy a felzavart kedélyek hullámát
úrra a nyugalom révébe vezesse vissza. Olyan
szociális atmoszférában, mely az egész Balkánt
izgalomba tartja, a többségi nemzetnek feltét-
lenül találkoznia kell a kisebbségekkel.

Megkezdődött a szövetséges államok pénzügyminisztereinek konferenciája

A francia pénzügyminiszter elismerte, hogy Németország pontosan teljesítette kötelezettségeit

(Páris, január 8. Az Uj Kelet tudósítójától.)
A szövetséges pénzügyminiszterek konferenciája
tegnap délután 5 órakor kezdődött. Az első
ülés csak 45 percig tartott, mert a szakértők
előkészítő jelentését még nem osztották szét.
A konferenciát Clementel francia pénzügy-
miniszter nyitotta meg és kijelentette, hogy
Németország pontosan teljesítette a Dawes-
tervben előírt kötelezettségeit, de még vannak
bizonyos tisztázatlan kérdések a jóváterelési ösz-
szegrek felosztására vonatkozólag. Ezért volt
szükséges ez a konferencia. Clementel speillált
a szövetségesek szolidaritására, amely meg fogja
könnyíteni a problémák megoldását. Churchill
angol pénzügyminiszter válasza után a konfe-
renciát ma délutánra halasztották.
Az ülés megnyitása előtt Churchill és Cle-
mentel tárgyalásokat folytattak a szövetségesek

egymáséval adósságairól, ez a kérdés azonban
nem szerepel a programon.
A szövetséges pénzügyminiszterek konfe-
renciája ma határoz ama feltételek felett, ame-
lyek mellett a konferencián csak bizonyos
kérdéseken érdekeltek államok, u. m. Románia,
Jugoszlávia, Görögország és Csehszlovákia a
tanácskozásokon részt fognak venni.
A svájci sajtó nagyon szimpatikus kommentá-
rakkal kísérve közli Bratianu Vintila nyilat-
kozatát Románia jogairól. Különösen kiemeli
azokat a nagy szolgáltatásokat és áldozatokat,
amelyeket Románia a háború alatt tett és
szünetelt és hangsúlyozza, hogy Romániára
nézve milyen nagy erőpróbat és gazdasági
megterhelést jelent, hogy a Kelet kapujánál ő
az európai civilizáció őrállója.

Loebe szociáldemokrata képviselőt választották meg a német birodalmi gyűlés elnökévé

A német választójegyzék tiltakozik a kölni zóna kiürítésének elhalasztása ellen

(Berlin, január 8. Az Uj Kelet tudósítójától.)
A német birodalmi gyűlés ma tartotta elnök-
választó ülését. A birodalmi gyűlés 231 szava-
zattal Loebe szociáldemokratát választotta meg
elnökévé.
Ezzel egyidejűleg jelentik, hogy a porosz
kormány elhatározta, hogy továbbra is hivatal-
ban marad. E határozat miatt a néppárti mi-
niszterek kiléptek a kormányból.
A kölni zóna kiürítésének kérdése még
mindig nem nyert végleges elhatározást.
A német kormány a szövetségesekhez inté-
zett választójegyzékben hangsúlyozza, hogy a
német területek megszállása a versaillesi béke-
szerződés egyik legfájdalmasabb intézkedése,
amely nincs hivatva megkönnyíteni a népek
közötti jó viszony helyreállítását. A jelenlegi

megszállás meghosszabbítása mélyen megren-
díti a német konszolidáció erőt és veszélyez-
teti a többi állammal való viszonyt. Kéri a német
kormány, ismertessék a szövetségesek a Németor-
szág elleni konkrét vádakat, mert a német
kormány már azelőtt mindig tisztázta ezeket
és különben sem követhetett el olyan szerző-
désesegést, amely ily szigorú intézkedésre jo-
gosítana. A német kormány emlékeztet, hogy
miután a versaillesi békeszerződés nem kölcsö-
nös tárgyalások alapján létesült, hanem egy-
oldalalag készült, a vitás kérdéseket az érde-
kelt államok megegyezésével kell most már
megoldani, mint Londonban is történt. Kéri a
szövetséges államokat, legyenek áthatva és
európai államok közötti és dehetől, mert csak
így omdhatják meg a keletkezett konfliktust.

Mussolini kormánya elfogatta a kellemetlenkedő újságírókat

A nagy Garibaldi unokáját is letartóztatták. Ostromállapot küszöbén Itáliában

(Róma, január 8. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Ami előrelátható volt és amit Mussolini be-
jelentett, a diktatura szigorítása ma már tény.
Egyelőre a vasutak katonai ellenőrzését rendelték
el. A gyárakban szigorúan ügyelnek arra,
nehogy a munkások elszabotálják a munkát.
Egyes provinciákban a prefektusok javaslatai
alapján kihirdetik az ostromállapotot. Ilyen
esetekben a nemzeti miliciát rendőrségi szol-
gálatra osztják be.
Jelentik, hogy Mussolini az összes ellen-
zéki pártvezetéseket feloszlatta. Ezek között
a számra a legveszedelmesebbet, az „Italia
Libera” nevű politikai egyesületet is. Ebben
az esetben azonban Mussolini nem elégedett
meg az egyesület feloszlításával, vezető egyén-
iségeit is elfogatta így többek között Battistini,
akinek ellenzéki körökben nagy befolyása volt
és az „Italia Libera” elnökét Garibaldit, a nagy
szabadsághős legifjabb fiát is.

sitóját és más olyan újságíró, akik az utolsó
időben Mussolini politikáját élesen ellítették és az
országára nézve veszedelmesnek minősítették.
Újabb jelentések szerint a rendőrség nem-
csak az ellenzéki pártembereket tartóztatja le,
hanem a szélsőséges fascistákat is. Monza kül-
városában a fascisták és kommunisták között
véres összeütközés folyt is, amely két kommunista
sulyos sebesülésével végződött.
A népszövetségénél viselt állásától visszale-
pett Salandra helyett Mussolini kormánya való-
színűleg Schanzert, vagy Scialoját fogja kine-
vezni a népszövetség olasz bizottságának el-
nökévé.

A letartóztatások sorát azok az újságírók
zárták be, akik külföldre hűdött hírellek és
cikkekkel kellemetlenkedtek Mussolini kormá-
nyának. Így a „Chicago Tribune” római tudó-

A népszövetségénél viselt állásától visszale-
pett Salandra helyett Mussolini kormánya való-
színűleg Schanzert, vagy Scialoját fogja kine-
vezni a népszövetség olasz bizottságának el-
nökévé.
**Amerika nem vesz részt a szövetségesek
brüsszeli konferenciáján**
Washington, január 8. Az angol sajtó ama
hírére, hogy Churchill márciusban konferenciát
akar tartani Brüsszelben a szövetséges adóssá-
gok rendezésére, az amerikai külügyi hivatal
kijelenti, hogy Amerika semmiesetre sem vesz
részt ezen a konferencián.

Tatarescu miniszter fogadószóbjában

Hogyan hangzott el a kisebbségi miniszter hivatalos nyilatkozata. Barátságos eszmecsere fehér asztal mellett. Tatarescu miniszter a kisebbségi újságírók klubjában

(Cluj Kolozsvár, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Délután öt órakor már zsúfolva volt a vármegyei prefektúra fogadóterme újságírókkal. Tatarescu miniszter öt órára kérette magához a kolozsvári sajtó képviselőit. A hírlapírók már jóelőre tudták, hogy egyszerűen nem sablonos miniszteri nyilatkozatot fognak hallani és hogy a miniszter ur hétköznapi lezárt aktatáskájában az erdélyi kisebbségi élet egész jövőjére kiható „dokumentumok” lapulnak meg.

Tatarescu Kolozsvárra való érkezését ugyanis két mérfölddel megelőzte az újságírói színtér. Sajtókörökben előbb az a hír kapott szárnyra, hogy a miniszter ur fel akarja oszlatni a Magyar Pártot, de azok a hírlapírók, akik tegnap délután a nyilatkozatra vártak, már jól tudták, hogy erről szó sincsen. Sőt azt is tudták majdnem szóról szóra, hogy mit fog a miniszter mondani és milyen hatást vár nyilatkozatától. Mindegyik újságíró tudta, hogy a miniszteri nyilatkozat aprópó-szerűleg meg fogja állapítani, hogy a Magyar Part le paktál a kommunistákkal, ezt a paktumot a miniszter írásos dokumentumokkal fogja bizonyítani, amely bizonyítékok sulya alatt a többségi és a kisebbségi sajtó egyaránt azon az állásponton lesz, hogy a Magyar Part jelenlegi vezetőségének el kell hagynia helyét és a párt vezetőségét teljesen reorganizálni kell.

Csak azt az egyet nem tudta senki sem, mik azok a reális dokumentumok, amelyekkel a miniszter a Magyar Pártot a kommunistákkal való paktumát bizonyítani akarja. Érihető, hogy a fogadószóbjában ezerről a dokumentumokról folyik a szó és hi ideges kíváncsisággal, hi pedig — es már temperamentum kérdése — szépséggel várja az aktatáska felbontását. Közben az dramaturg veszedelmesen halad előre, a pontosságáról ismert miniszter pedig egyre késik.

— Nehéz szülés — jegyzi meg csendesen az egyik újságíró.

Tudni kell ehhez, hogy Tatarescu miniszter e pillanatban a kormány hivatalos lapjának, az „Iafratirea”-nak ezanálását tárgyal. A tárgyalásnak ahogy sem akar vége szakadni, a vármegyei jóváhis prefektusa, Muresan Septimiu, mindent elkövet, hogy hírlapíró vendégei ne unatkozzanak. Felhat óra felé a fogadóterem két bejáratán egyszerre toppan be Gritta prefektus és Bianu szürcsvezérfelügyelő.

A santa Fiske

Zsidó koldusregény

Írta Mendel Moicher Sztöröm Fordította Székely Béla

„Halgass már! — mondom — ugyan mit akarsz nekem bebeszélni? Ezt a tisztességet neked ajándékozom. Hogy lehet egy ilyet a szandek vagy a mezize tiszttségével megbízni... Szép kis mezize, mit ez az ember végez! Pfüj, amilyen igaz, hogy élek. Igazán nevetséges. Az egész világ mondja, hogy Odessza körül negyven verszinyire már a pokol ég, amint hogy igaz is...”

„És mégis — mondja dühösen Jontel — nekem itt az odesszai pokolba mégis sokkal jobban tetszik, mint a glupski paradicsomban!”

Ettől kezdve egész más szemmel nézem Jontelt. Odessza elrontotta és gyakran kellett vele így veszekednem. Amire azt mondtam, hogy jó, azt ő rossznak tartotta; amire meg ő mondotta, hogy jó, azt meg én tartottam rossznak. Soha se tudtunk megegyezni. Így például a nagy sil, vagy a chazen, a rov felett. Ez is chazennek meri magát nevezni. Ugy van öltözve, mint valami bolond és egész kórossal énekel. Bezzeg nem úgy, mint a mi chazenünk, Reb Jarachmiel Klogmutter, aki éneklés közben a hüvelykujját a torkán és a kezét az arcán tartja, hol tele torokkal, hol pedig fejhangon énekel; akkor meg egyszerre basszusba énekel és a szavakat hangosan, máskor meg halkán ejti ki.

Néha meg trillázik, vagy édes táncdallamba kezd, amelyből szivszaggató panaszdalba csap át: „Mennyei atyánk, mennyei atyánk, óh jaj nekünk!...” És egész lelkét kiönti egy jekum purkon éneklésével... De hogy így dolgozzon, az igazán észébe sem jutna. Ez itten szinte az egész idő alatt hallgatt. És ha már kiad egy

— Jól nézünk ki, — sopánkodik az egyik újságíró komikusan — uylátssz, kelepőbe csaltak bennünket és mindyájunkat le akarnak tartóztatni.

Bianu rögtön megnyugtatta a társaságot, Gritta prefektus is ulvarisskodik:

— Legalább mondják meg az urak, hova szeretnének inkább kerülni? A Bianu, vagy a Gritta-szanatóriumba?

A vélemények megoszlanak, míg végre az egyik újságíró kettévágja a gordiusi csomót:

— Már akkor inkább maradjunk a prefektus ur vendégei.

Muresan prefektus láthatólag örül a bízalomnak s amint később kiderül, nem engedis el észrevétel nélkül a tüle mögött a megjegyzést. Hat órakor végre megérkezett Tatarescu miniszter, aki fiatalos frissességének közvetlen kedességével invitálta be magához a hírlapírókat.

A miniszter ur íróasztalához tilt, maga elé teregette iratait és feszült csendben hozzáfogott a már tegnap ismertetett nyilatkozatának felolvasásához. Tatarescu miniszter szavait feszült figyelemmel hallgatják végig nem nagy meglepődéssel, hiszen majdnem szóról szóra előre tudta mindent, hogy mit fog a miniszter mondani. Enyhe csalódást váltott ki a bizonyítékok bemutatása is, a két le tartóztatott kommunista vezér írásbeli nyilatkozatainak felolvasása. hiszen ezekből a nyilatkozatokból csak az derül ki hogy a kommunisták a meguk propagatív céljaik elérésére a Magyar Pártot is igénybe akarták venni, az azonban nem világlik ki, hogy a Magyar Párt vezetősége a maga céljainak elérésére a kommunisták aknamunka segítségével után nyult volna.

Amíg Tatarescu miniszter nyilatkozatát írógépeken lekopogják, Muresan prefektus a fogadószóbjába invitálja a hírlapírókat, ahol sörrel és szendvicssel terített asztallal köszöni meg azt a kitüntetést, hogy legszívesebben mégis az ő vendégei akartak lenni az újságírók.

A terített asztal mellett közvetlen hangon beszélgetés indul meg. Az Uj Kelet munkatársa a zsidókérdésről vallott véleményét tudakolja a miniszternek.

— Legközelebb — mondja Tatarescu miniszter — teljes részletes nyilatkozatot adok a zsidókérdésről. El fogom mondani, mit várunk mi a

zsidó lakosságtól és mi a kötelességünk nekünk a zsidósággal szemben. Ma azonban nem erről akarok beszélni.

Az egyik román hírlapíró megkérdi a minisztert, miért tiltotta be a kormány az Actiunea Romanesca folyóiratát.

— Mert a fajgyűlöletet hirdette — felelte a miniszter.

— Azt hiszem, miniszter ur téved — vélte a hírlapíró.

— Nos hát mi a programja az Actiunea Romanescanak?

— A fajvédelem — hangzott a válasz.

— Fajvédelem, ez igen szükséges és igen szép eszme, magam is részt vettem az 1906 évi nemzetvédelmi akciókban. Csakhogy mi Jorga szavai mellett maradtunk, aki azt mondta: nem gyűlölködök egy népet sem, de csak a magam fajtáját szeretem. Ahhoz, hogy valaki népet szerezze, nem kell még gyűlölni egy másik népet. Nem mondom, hogy az Actiunea Romanesca vezetőinek szerepe van a direkt akcióban, sőt ez a hitem, hogy nincsen. Egy dolog azonban bizonyos, valahányszor konferenciát tart az Actiunea Romanesca, mások betörnek a kizárhatóvegeket.

Jól tudjuk, hogy mindenképp rendezvényéből a nemzetközi kommunista agitáció hasznosul. Esért fojtunk el himéletlenül minden anarchikus akcióit, jöjjen az akár balról, akár jobbról.

Nem mondom én, — fejezte be szavait a miniszter — hogy a román népnek nincsen fajvédelemre szüksége, de ennek a harcok nem fej és kizárhatóságok az eszközök, hanem a munka. Ez pedig nem történik. Tudják-e önök, hogy a román egyetemeken három esztendő óta nem tanulnak? De hogy is tanulhatnának, amikor folyton be kell zárni az egyetemeiket.

Tatarescu miniszter szavai mély hatást tettek a jelenlévőkre. A miniszter még végül meghallgatta az újabb reaktiválások miatti panaszokat, majd szívélyes búcsút vett a hírlapíróktól.

Tatarescu miniszter ma délután titkárnak kíséretében látogatást tett a kisebbségi újságírók klubjában, amelynek vezetősége karótságes szívélyességgel vendégelte meg az ilusttris vendégeket.

Tatarescu miniszter feszült jó hangulatban teljes két órát töltött a klubban, a köréje telepedt írókkal, hírlapírókkal és művészekkel barátságosan elbeszélgetett a napi politikai, gazdasági és művészeti problémákról.

A kolozsvári izraelita négyelet vasárnap délután 4 órai kezdettel a New York-i szülői fősztintü teremben kezdéshatant rendez, amelyre emton is mennél számosabb megjelenést kér.

hangot, a kórus mindjárt eikapja, darabokra szaggatja és mint valami kását összekavarja... és ezt merik kórusnak nevezni. Ami vig és szomorú dallamainkról, egy igazi jekum purkonról fogalmuk sincsen. A legfontosabb náluk az olyan jelentéktelen rész, mint az „én komajcho” ebből csinálnak nagy dolgot. És még az a neveléses szokásuk is megvan, hogy a Tórával egész körutakat csinálnak! Ugyan ki hallott ilyesmit. Szombaton körmenet, — mintha szimchesztajro volna. És ha kérdezik: hol van a rov? A legszomorubb a dologban, hogy ez a szép rov az egész táncot végigcsinálja. Ő megy lefelől, valami bolond ruha van rajta s az arca milyen! Én azt hiszem, hogy ez már igazán rosszabb a rossznál, — Jontel azonban mindentől el volt ragadtatva. „Rettenetes” — kiáltom — „Mi lett belőled Jontel? Elment talán az eszed? Hogy jutottál ennyire. Hogy sülyedhet valaki ennyire. Bujjék az ördög az apádba...!” Ő azonban ragyogó arccal néz rám: „Fiske, te bolond vagy — mondja — azt sem tudod, hogy mi a jó. Menjen valaki és még álljon szóba egy ilyennel.”

Amikor láttam, hogy itt már semmi sem segít és Jontelt nem lehet a jó utra terelni, megfogadtam, hogy ilyen dolgokról nem beszéljek többet vele. És ha ő drága Odesszája a feje tetejére is állna, — azzal sem törődöm!

„Hallgass rám! — mondom egyszer neki — nem akarok többet az odesszai dolgokról veled vitatkozni. Te önféjü ember vagy, akinél a szavaim már úgy sem használnak. Inkább beszéljünk más, jelentéktelen dolgokról. Igazán nem akarom veled megbeszélni, hogy miképpen rendezkedjem itt be. A házról-házra való koldulással torkig vagyok. Van itt rajtam kívül elég koldus, akik sáskamódra ellepik a házakat és ha ez így megy tovább, az egész vilá-

got elárasztják. A polgárok már elégedetlenek és kiabálnak: „Rettenetes! ezt már valóban nem lehet kibírni. Szeretnék valami rendes foglalkozást. Adj tanácsot, mihez kezdhetnék?”

„Azt hiszem, hogy nem fogsz iródat nyitni, sem pedig rövidárkereskedést. Mihez kezdhetnél tehát?” — válaszolja Jontel.

„Ne csutolódj — mondom neki — beszélj emberségesebben. Hát irodán és rövidárkereskedésen kívül talán nálunk zsidóknál nincs is más üzlet?”

„Oh! — mondja Jontel — üzlet van elég! Esetleg átvehetéd a husadó bérletét, vagy talán valamelyik jótékonyági egyesület elnöke lehetnél, esetleg a „Mejer baal hanesz” perseyekkel járhatnál, vagy tán a hitközség dolgaival törődhetnél, beüthetéd mindenbe az orrod. Sok ilyen jó üzlet van. De ez mind nem való neked. Nézzük csak a kisebb zsidó üzletágak listáját. Mit szólnál például egy ócskaruha-kereskedéshez? Sokan egész jól megélnék ebből.”

„Nem! — válaszoltam — a régi ruhákat előbb össze kell szedni, azután ki kell azokat javítani és ehhez mind pénz kell. A mesterséget is ki kell tanulni és ez már nekem nagyon nehéz volna. Glupskban még menne a dolog; ott nem játszik szerepet, hogy a nadrág el van-e hátul szakadva, vagy sem, hogy jó-e rajta a folt? De itt, Odesszában mégis egész másképp áll az ügy. A nadrág itt nagy szerepet játszik és respektussal kell hozzányulni.”

„Ha ennyire félsz az odesszai nadrágoktól, akkor talán hagymával, fokhagymával, romlott cimtrommal vagy almával kezdhetnél valamihhez. Tudnod kell azonban, hogy itt az a szokás, hogy az ember egy talyiga elé fogja be magát és az árut hangosan, bizonyos dallammal kínálgatja.”

(Folyt. következik)

A tö

Párisi hírlap végett nejláség behköröben a agitáció. Az a házasság olyan komplett strucc-tradició! Albiényos. A Jontelől is... minden bejt, a párt... Ököléte... nejláség int... négeinél be... mel fog-e j... tobródás, j... nagyvárosok... nak, család...

A kérd...

lépiai réte...

szíri eredet...

hogy ez ma...

individuit...

ldott a eg...

eibirálás...

nek az évs...

átudat ha...

raguságát...

igazi komp...

hája magá...

szár a több...

nek, hogy...

hat re de...

mondják. I...

igényei me...

többségene...

részre egyr...

csak a leg...

rak és em...

valik alá...

reanyal be...

ritó tünat...

kérdést. E...

lépő férfi...

egymást a...

gazdasági...

Pedig es...

A több...

rár magá...

etikai réte...

talmas tr...

egét. Am...

megoldhat...

ják: ebbe...

désére, a...

sodásra...

a szerelm...

vonatkozá...

végteleme...

Arra, hog...

csak a sa...

Legin...

les és m...

könyvités...

ketne a...

nista örül...

szíri öné...

alenynt, h...

lélmát...

nem léte...

szó fejt...

többre b...

hajlamát...

emberisé...

lendó ál...

derítés...

füleg vi...

s a hie...

táradnak...

talán me...

ménybet...

a feltétl...

szó sen...

ak'ualit...

mondott...

az abszo...

Mert a...

Amít e...

többszej...

szempont...

A többnejűség problémája

Párisi hírek szerint az elnéptelenedés meggátolása végett komoly mozgalmat indítottak a többnejűség behozatalára. Ezzel egyidejűleg katolikus körökben a szubverszió ellen indult meg az agitáció. Az a tízezeresmillió női feleség, amely a házasság szempontjából Európában mutatkozik, olyan komplikálttá teszi ezt a kérdést, mely mellett a szociopolitikával elmereni nem lehet. Hatalmas tradíciók állnak gátul a többnejűség útjában, az hiszényos. A női méltóság, a családi tisztaság szempontjából is hangoshatnak ellene súlyos érvek. A mindezek sem szüntethetik meg a krónikus bajt, a párban megvándló lányok keserű sorát. Önkéntlenül felvetődik a kérdés, vajjon a többnejűség intézménye, mely Kelet nagy, bölcös, ősi megítélés bevett szokás volt, nagyobb veszedelmekkel fog járni Európában, mint ez az illegitim többszörös, melynek a szerelmi élet terén az európai naggyűrésnek a melegségei s mely annyi tragédiának, csalódásnak eredője?

A kérdés legkevésbé komplikált oldala a biológiai rész. A komoly orvostudomány szerint is a férfi eredendően poligámia terméke. Igaz ugyan, hogy ez ma már csak általánosságban áll, mert az individuális fejlődésével ez a hajlam differenciálódik s egyénenként és esetenként más és más elbírálás alá tartozik. Különösen a nő részéről, kiknek az érzésszók folyamán faji öntudatán az egyéni tudatát hatalmasodott el, s aki szerelmi egyenrangúságot ma már erősen hangosztatja. A kérdés igazi komplikációját azonban a gazdasági rész fogja magában. Szűz humorú emberek, valahányszor a többnejűségről esik szó, mindig szíval érvelnek, hogy feleségből egy is elég, sőt néha sok. Ezt rendszeren a házasság gazdasági oldalára célozva mondják. És tényleg: a nő, legalább is a kulturált igényei ma jóval túlszárnyalják a kereső férfiak nagy többségének keresési képességét. A házasság anyagi része egyre megmondottabbra teszi a férfiakat, akik csak a legkritikus esetekben hallgathatnak immár vértük és szívük szavára s az érzelmi részt eszesen vetik alá a gazdasági érdekeknek. Ez minden bizonytalanság és a faj szempontjából is elzomorító tünet. Eszenfeld sok minden komplikálja a kérdést. Komplikálja főleg az, hogy a házasságra lépő férfiak és nők nagyrésze nem találja meg egymást a házasság keretei között s rendszerint gazdasági érdekek tartják továbbra is őket össze. Pedig ez veszt után a legtöbb erkölcsatlanságra.

A többnejűség kérdése tehát kétféle problémát tár magába: etikai és gazdasági problémát. Az etikai rész talán még megoldható volna, hiszen hatalmas tradíciók, történelmi múlt igazolják helyességét. Am a gazdasági rész a mai keresők között megoldhatatlannak látszik. Hogy megoldhatóvá váljék: ehhez részben az élet szeretének rögökére, a fajcsereket nemeres értélemben vett fősodására volna szükség. Arra volna szükség, hogy a szerelmet meg tudjuk fejezni pornográfus vonzásoktól s minden formájában az élet végtelenségének szent sálóaként tudjuk tisztelni. Arra, hogy a többnejűségben is csak és csakis csak a szempontok érvényesüljenek.

Leginkább azonban a gazdasági erők, a termelés és munka fokozása útján a megélhetés megkönnyítésével, a prapertismus megszüntetésével lehetne a többnejűségeit reszírni. Ez főleg: a feminista értelet teljes diszkréditálásával, valamint a férfi önérték megelégedésével, mely hol csak szerelmi alanyt, hol pedig csak érdeket, érvényesítésre szimulátumát látja a nőben. A női hiszény az ókorban nem látott megaláztatást a többnejűségben, mert a nő faji öntudatát, az élet és szerelem szépségét többre becsülte hiszényarád. Ha a mai nő önfáradó hajlamát, túlfüggő önértékét, beteges hiszényarád emberiség megaláztatást szolgálataiba volna hajlandó állítani, ha éltele célját a férfival való szolidaritás és munkamegosztás eszménye hatná át s főleg volna szive tízezeresmillió pártában maradt s a hiszény szer veszélyével megkörnyékezett nőfértésnek sorát megátvá tenni, — akkor, akkor talán megoldható volna ez a kérdés, mely végeredményben nem is a több boldogság-kérdés, nem is a föltétlen, többszörös örömléhetőségek forrása. Még arra sem alkalmas, hogy rossz vicceket gyártsanak aktualitásból. Hiszen már Salomon király megmondotta: ezer feleség közül sem akadt egy, aki az abszolút boldogságot megismertette volna vele. Mert a boldogság csak képzeletünkben van meg. Amit elértünk, az már elvesztette varázsát. A többnejűség kérdését tehát csak az igazságosság szempontjából lehet és kell megoldani.

Salamon Eészló

Weizmann látogatása Masaryk elnöknel és Benes külügyminiszternél

— Ezrekre menő tömeg várta Prágában a cionista vezért

(Prága, január 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Chaim Weizmann és dr. Feiwel január negyedikén Bécsből Prágába érkeztek. A vasutnál ezrekre menő zsidó közönség várta a vezért, akit, amikor kilépett az indóházból az utcára, viharos ovációkban részesítettek. Fogadására a Zsidó Nemzeti Tanács, a Zsidó Nemzeti Alap és a diákszervezetek reprezentatívai jelentek meg dr. Ludwig Singer vezetésével.

Ugyanazon nap délutánján Weizmann elnök a nagy Luzerna-teremben négyezer főnyi hallgatóság előtt hatalmas beszédet tartott a cionista kérdések komplexumáról, az ellemesen és hatalmas lendülettel fejtegette az újraszépítés korzárak fontosságát, rámutatva a zsidó nép új jövőjére, ami csak nagy áldozatkészséggel virradhat ráuk.

A gyűlés imponáns lefolyású volt. A rendre a cionista szervezet és kirendelt rendőrlégény-

ség ügyeit. A hatalmas hallgató-közönség a gyűlés után elmentek a Hatikvát.

Nyomban a gyűlés lezárása után Weizmann autóbaült és a Hradstaba bejárt, ahol Masaryk elnökkel, a csehszlovák köztársaság elnökével találkozott. A kihallgatás végig szívélyes és közvetlen volt. A köztársaság elnöke a zsidó problémáról alaposan tájékozódva volt és csak az újabb fejleményekről érdeklődött a nagy-növű vendéknél. A Masaryk elnök történeti látogatás után Weizmann a külügyminisztériumba ment, ahol dr. Benes külügyminiszterrel tárgyalt.

Másnap az összes prágai zsidó egyesületek képviselői testületileg üdvözölték Weizmann elnököt.

Este Weizmann tiszteletére díszvacsora volt, amelyen a csehországi zsidó társadalom szinte jama jelent meg. Prágából a cionista vezér Brüsszels utazott, ahol Weizmann a Keren Hajeszód akció támogatását vállalta.

Eljárás indul Cuza professor ellen

(Bucarest-Bukarest, január 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közoktatásügyi miniszter ma tanácskozást hívott össze a Cuza jasi egyetemi tanár elleni eljárás megbeszélésére, akit a jasi egyetem tanácsa a diákmozgalmak értelmi szerzőjének jelentett ki. A tanácskozás Anghelescu elnöklettel négy órát tartott. Elhatározta, hogy egy, egyetemi tanárokból álló speciális bizottságot küld Jasiba Cuzának az utóbbi mozgalmakban való szerepének tanulmányozására.

Negyszáznegyven csőd és kétezeröttszázharminc kényszeregyezés Bécsben

Hetvenéves cégek összeomlása. Az új gazdasági esztendő bizakodóbb

(Bécs, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közgazdasági élet újvi krónikáit élénk kommentálják azt az egészen példátlan esetet, hogy az elmúlt évben Bécs városában negyszáznegyven csődöt jelentettek be és kétezeröttszázharminc esetben indult meg kényszeregyezési eljárás. Olyan számok ezek, amelyek Bécs városának igara és kereskedelme nem ismert. 1873-ban, a korszakos nagy kőgazdasági válság idejében sem emelkedtek a csödtök ilyen magasra.

Közvetlenül tekintve a dolgokat nem kell nagyon csodálkoznunk ezen a majdnem katasztrófiálisnak mondható jelenségen. Az utolsó években ugyanis olyan vállalkozásokat léptettek életbe, amelyek már meguntan vizáltak a pusztulás csúráját. Annál szomorúbb azonban, hogy olyan cégek is, amelyek a bécsi piacokon hatvan, sőt több éve állnak, a rossz konjunktúra következtében kénytelenek voltak kényszeregyezési eljárásokhoz folyamodni, sőt voltak közöttük olyanok is, amelyek csődtől jelentettek be. Egy százezres éves cég csak úgy tudott a katasztrófától megmenekülni, hogy üzleti barátai so-

rcmpóba állottak érdeklében és kölcsönökkel segítették ki. Ugyan módon az összeomlás elkerülhető volt.

Ebbe a nagy válságba a vállalkozások szakmai kölcsönös nélkül sodródtak bele. A nagy bank mellett ott van a külváros kis szátoosa, a világhírű játékgár mellett a szerény kereskedelmi ügy-nökség és a luxus étterem mellett a kis építkezési vállalat. Ha az ember átvághatja a vagyontuloktatók listáját, olyan nevekkel találkozhat, smit minden kései gyermek ismer.

Csak hirtelre érkező eseményekkel lehetne megjelölni azt az őszereget, amely bukások és kényszeregyezési eljárásokkal ezermilliórd osztrák koronánál is nagyobb az az őszereget, amely tekintetbe jön.

As utolsó hónapokban azonban egy látszik enyhült a helyzet, mert a csödtök és kényszeregyezések bejelentése leginkább a nyári hónapokra esik. A helyzet az utóbbi időben bizakodóbb lett és remélhető, hogy a vagyontuloktatók és kényszeregyezési eljárások száma az elmúlt évben érte el tetőfokát.

Aki mostohafia miatt lett öngyilkos

A Barmat-panama leépül. A Preussische Staatsbank kárára lesz fedezet

(Berlin, január 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ügyesség a Barmat-ügyben folytatja a vizsgálót és nemcsak szembőlára helyezi a letartoztatottakat, hanem ellenük az eljárást is beszünteti. Az ügyesség ma abban látja feladatát, hogy megállapítsa, vajjon a Preussische Staatsbanknak adott fedezeti váltók és értékpapírok elismerehetőek-e teljes értékűnek. Amennyiben ez a tény fennforog, akkor nem valószínű, hogy a vizsgálót kiterjesszék és ebben az esetben maga a nagyon is félfai panama össze fog zsugorodni egy leginkább bankszakmai körökkel érdeklő esetté.

Az eset a napokban a Reichstagban is szóba került, ahol a baloldali képviselők közt többben élesen támadták az ügyességet, amely ugylátszik a jobboldaliak által keltett hangulat alatt dolgozik és az antiszemita érzéseket toltta ebben az esetben. Politikai tenqenciája ez esetben nyilvánvaló és shelyett, hogy a Preussische Staatsbank igazgatói ellen, akik magasállású miniszteri tisztviselők, folytatódna intenzívebben az eljárás, az ügyet áthárítják a Barmat-fivérekre és szokra, akik voltak üzleti összeköttetésben voltak.

Mint ismeretes, a Barmat esettől kifolyólag Leopold Friedländer bankigazgató öngyilkosságot követett el. A hetvenhárom éves kortiszteletben álló bankár veronállal mérgete meg magát. Az sggastyán néhány órai kínlődés után elhunyt,

hatvan éves felesége azonban, aki követni akarta a halálba, még nem halt meg, állapota azonban teljesen reménytelen. Friedländer hátrahagyott leveleiben megírja, hogy fiatal kora óta a bankári hivatalos jobb tradícióin nevelkedett és így nevelte mostohafiát, Eugen Wolffot is. Nem bírja ki azt a szűgyent, hogy mostohafiát, akinek ártatlanságáról meg van győződve, letartoztassák. Neki — nygmond — az élet örömeit már egy sem nyujthat, mostohafiának esete azonban olyan végzetes hatást tett rá, hogy minden bizonynyal öreg napjait olyan lelkibetegségben telnének, amely amugy is sírba vinné őt.

A kortiszteletben álló Friedländer halála bankári és tőssdei körökben nagy megdöbbenést okozott.

Újabb jelentések szerint az ügyesség az össze-gyűjtött bizonyítékokból meg tudta állapítani, hogy a Preussische Staatsbank kárára fedezetet nyujt az az aktíva, amely fölött a Barmat-koncern rendelkezik. Amennyiben azonban ezeket a hatóságok nem találják kielégítőnek, az Oldenburger Staatsbank kényszer nyilatkozott arra, hogy megfelelő tőkét bocsát rendelkezésre.

— Január közepén lép életbe a gabona-ellátás új rendje. Bukarestből jelentik: A kormány elhatározta, hogy a gabonaellátás új rendje január 15-én lép életbe.

A „Körösparti Páris“ mint Románia Rivierája

Váradon a gazdasági krízis közepeire is milliókat költének az emberek mulatozásra

(Oradea Mare-Nagyvárad, január 7. Az Uj Kelet tudóstól.) Várad mindig aktív. Jelenleg nem botrányai és tisztelet révén, hanem éghajlati csodája miatt. A Királyhágón innen még sardonon fúj a téli szél; a vasúti sínek a hó fehér fényétől csillogók; fenn, a hegyek ormán a tél lidérces játszanak a hótól terhes fellegekkel. De már túl a Királyhágón, Écsod táján nyomát se látni a télnek, szinte tavaszi fűszer száll a levegőben — a vasúti fűlke melege elviselhetetlenné lesz.

Várad. A rossz kolozsvári világítás után jöveik ez a pazar fény, a villanyváros luxusa. De még jobban esik az az enyhe meleg, mely a hajnali órában zefíri légységgel suhan végig az utakon. Várad ebben is excentrikus. Már két hete olyan langyos itt az időjárás, hogy az embernek önkénytelenül Délnek pálmái jutnak eszébe. Igaz, hogy a pálmákat itt legfeljebb a kávéházak poros pálmái képviselik. Mindszálat a déli korzón, a tiszta fényű égbolt alatt a pazar előkelőséggel öltözött hölgyet szemében kacajos fény szikrázik meg, valami illatos könnyedség úszik a levegőben. Várad karneválozik, mint mindig, ha esik, ha fúj. Ez a város örökké letört és örökké könnyelmű. Nincs érzése a tragikumhoz.

Valóságos Riviera, nemcsak excentrikus éghajlatát, hanem örökké könnyed kedélyét tekintve is. Mint hallom, a legutóbbi királylátogatás alkalmával, mikor beán, az ország bejáratán a vonatok elakadtak a hóban s az udvari vonatot is csak késéssel futott be Váradra, — a királynő mosolyogva, jó kedéllyel mondta a polgármesternek:

- Milyen kellemes itt az időjárás.
- Hogyne, felséges eszonyom, — válaszolta a polgármester — hiszen Várad Románia Rivierája.

A polgármester kijelentését természetesen másnap már tout Várad tudja s a patrióta szívek büszkeséggel töltötte el. A baj csak ott kezdődött, hogy az öregebb patrióták ragaszkodnak Várad régebbi elnevezéséhez: a „Körösparti Páris“ címhez és jelleghez. A rivieraiak ezzel szemben azt állítják, hogy a „Páris“ elnevezés mindig tulzolt volt s csak a költők fantáziája díszítette fel ezzel ezt a mindig léha, mindig élveteg várost. A Riviera elnevezés ellenben tényleg találó, elsősorban azért, mert hivatalos köröknek ez a véleményük, más d-sorban pedig azért, mert az éghajlat enyheége és az örök karneváli kedv ezt teljes mértékben igazolja.

Különösen jellemző Váradra az, hogy míg mindenki itt is a pénzügyi krízis miatt panaszkodik, míg a „léptető“ az egész vonalon javában folyik, mégis a mulatozás, az élet élvezése lázas tempóban folyik. A kávéházak, vendéglők bemozdása szerint soha még olyan szilveszteri mulatozás nem volt Váradon, mint az idén. Folyt a pezsgő, a bor, hangzott a zene hejjeig. Milliósok rug az az összeg, amit ezen az éjszakán a váradiak elköltöttek. Jó egyne hány vállalatot lehetett volna szánálni ezen a pénzben.

A Várad még a krízist se veszi komolyan. A túladó életérő, valami hagyományos optimizmus átsegíti ezt a várost minden bajon gondon. A déli vertfényben kacaj és vidámság tobzódik. Tényleg: van valami ebben a téltavaszi városban, van valami a Riviera könnyedségéből. A kávéházak tulzafoltak s a kártyaszobákban százezrekre rugó kártyacsaták folynak le. Váradnak ez a kártyás hangulat a legvirilisebb jellegzetesége. A kártyás mindig újra kezd a letörést és a diadalt. Készséggel átmeneti, reménye örök. Végeredményben mindent elfintéz a sora. A fő, hogy az ég derítse, s szívek könnyűsége mindig hámaradjon e városhoz: Románia Rivierájához. A többi majd utólsó elvállik...

Elsőrendű tejszínhabos bivalytejtes **kávé** már a kora reggeli órákban kapható a cukrászdában, Calea Regele Ferdinand **3. SZ.**

Kindl

Nemzeti ajándékot Szokolovnak!

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi irodája a következő felhívást bocsátotta ki:

A közeljövőben, január 20-án, Erdély zsidóságának nagy vendége lesz, kösénk jön Nachum Szokolov, a cionista világszervezet végrehajtóbizottságának elnöke, a béketárgyalások zsidó delegációjának elnöke, a sanremói határozatok egyik legnyilvánosabb kivívója, a világ élő zsidó nagyságainak egyik legnagyobbjika. Olyan ember jön kösénk, akinek megjelenése tünneppé avatja azokat a napokat, amelyeket Erdély zsidóságának körében tölt el.

Azt a kiténtetést, amely bennünket szálta ér, hogy egy pár napot ő a zsidóság érdekében kifejtett munkájának drága peresiből nektünk, erdélyi zsidóknak szánt, csak úgy tudjuk méltóképen viszonzni, ha dokumentáljuk, bizonyítjuk, hogy mi méltók akarunk lenni és részesei akarunk lenni annak a munkának, amelyért ő, mint vezér dolgozik.

Emlékeztetéssel akarjuk tenni az ő itt tartózkodásának idejét, érezzé azt, hogy Erdély zsidósága, amelyet Szokolov a zsidóság kivívója ágának tartott, újból kihajtott és megértette a vezérnek, a mesternek szavát.

Szokolovnak egy nemzeti ajándékkal akarunk kedveskedni és érdemessé tenni magunkat az ő itt tartózkodására.

A legszebb ajándék, amelyet Szokolovnak nyújthatunk az, hogy egy albumot nyújtunk át neki, amely összes városaink mindazon zsidó lakóinak névsorát tartalmazná, akik Nemzeti Alap adományaikkal Szokolovnak nagyobb összegekkel való aranykönyvi bevezetéséhez hozzájárultak.

Ezzel kívánjuk dokumentálni, hogy érdemes volt Szokolovnak kösénk jönnie. Ezzel kívánjuk dokumentálni és cáfolni azt, hogy mi egy kiszáradt ága volnánk a zsidóságnak.

Kérjük a Palesztina munka minden hívét, követeseit el mindent és kezdjék meg szonnal a gyűjtést, tegyék lehetővé, hogy Szokolovnak itt tartózkodása esztal is kedves emlékké és emlékeztetéssé váljék.

Abban a reményben, hogy szavunk nem lesz a pusztába kiáltó szó, abban a reményben, hogy az itteni zsidóság már nem száraz ág a zsidóság fáján, várjuk erdélyi munkatársait.

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi irodója

Közszöbön a Jorga-Maniu-megegyezés

Bukarest, január 8. A „Lupta“ Jorgához közeldlő körökből jelentti, hogy a Maniu—Jorga féle együttműködés lehetősége igen közel. A „Lupta“ értesítése szerint a „Neamul Romanesc“ jubileumi bankettjét csak azért halasztották el, hogy majd azon publikálhassanak a két párt egyesülését. A nemzeti párt vezetősége ma nyilatkozatot adott a sajtónak, mely szerint a párt elveinek megfelföldelésére kész örmely demokratikus párttal való egyesülésre a jelenlegi kormány megbuktatása céljából. A nemzeti párt egyáltalában nem az egys a par politikát, különösen nem üzhet az most, mert nem akar semmiféle felelősséget magára venni a jelenlegi kormány kormányzásának tartamért.

Megnyitották az első nagy műutat Palesztinában

A püspök héber ünnepi beszéde. A chalucok első nagyszabásu műve

(Jeruzsálem, január 8. Az Uj Kelet tudóstól.) Ezzel Palesztina örömszomorban ünneplte a nap évfordulóját, amikor az angol hadsereg, élén a cionista zsidó légióval, bejött Jeruzsálembe és megszállotta Palesztinát, a zsidó nép számára pedig megteremtették a zsidó otort. A chanuta-ünnepségek a galutban K salev hónap vége felé kezdődnek, itt azonban már Kislev hó elején gyulnak fel az emberek szívében az örömlángok. E hónap elején Jakob Meir, a Szentföld grandrabbija kiáltványt intézett a zsidósághoz, hogy mindenki röjje le kötelességét Erec Jisraelt újépítés köré, mert ebben a hónapban a makabeusok visszatértek Erec Jisraelt a zsidóknak. Kétszer év múlva ime az angol hadsereg az önkéntes cionista légióval ismét meghódította Erec Jisraelt. Ez pedig Isten akaratá volt, nem valetlen.

Ezuttal a hazlelvi ünnep jelentőségében növekedett azaz, hogy a bevonulás évfordulóján Jeruzsálemben egy új utcát, a „György király-utcat“ avatták fel imponáns külseősek között. Az új utca két kilométer hosszú, szélessége husz méter és összeköti Jeruzsálem város északi részét annak déli részével. A pompás utat lombos fasor szegélyezi. Legnevezetesebb benne, hogy a chalucok építetették a cionista szervezet közreállításával.

A megnyitó ünnepélyen részt vettek az állam összes tényezői és megjelentek az egyházak fei is. Sir Herbert Samuel kormányzó körül ott állottak a katolikus egyház feje, Jakob Meir grandrabbi és a káltdi államok konzuljai. A Szent-György-templomban, mely megtelt ünneplő közönséggel, a püspök nagy beszédet tartott és héber nyelven mondotta el a bibliai szöveget: **וַיִּבְרָךְ יְהוָה אֶת הָעָם וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַיָּם וְאֶת הַבְּרָכָה וְאֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאֲדָמָה וְאֶת הַיָּבֵשׁ וְאֶת הַיָּם וְאֶת הַבְּרָכָה וְאֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאֲדָמָה** A héber idéet a zsidó koronázó ünnepségen fogadott a püspök. A beszéd tengerben a hasaszerstet állott, amely a püspök szerint nem más, mint a nemzetek és pártok közötti béke.

Diszkaput emeltek az ut elejére, amelyre márványkövet helyeztek héber, angol és arab fölrással. Már a kora reggeli órában óriási tömegek lepték el az utat, témonai vallású zsidók jöttek és az ünnepség megnyitáásig zsoltárokat mondtak. Négy órakor kezdődött az ünnepség szál, hogy egy szakszerezőség vonult föl teljes díszben. Majd megjelentek a helyőrség csapatai is, később jött a kormányzó és neje. Az első szónok a városparancs-

nok volt, aki kiemelte a város polgármesterének érdemait az ut létrejötte körül. Az angol beszédet Dr. Leury, az Auszlo-Palesztina Bank igazgatója fordította héberre. Utána a polgármester köszöntö meg a társadalmnak, a cionistáknak és a chalucoknak, hogy lehetővé tették ennek az utnak a megnyitását, amelyet az angol király balsegyezésével „György király-utca“nak neveztek el.

A beszéde a kormányzó válaszolt:

— Ez a gyönyörű ut, amelyet felsavatni van ezrenesem, örök időkre hirdetni fogja a munkát és akaratot Palesztina földjén. Az ut kulosa a város fejlődésének. Az ut, mely királyunk nevét viseli összeköti Erec Jisraelt meghódítójának újját a héber nyelv meghódítójának, Eleazar-ben Juda atcájával. A kormány inyan adta az utat esz. gályező fákat. Adja a Mindenható, hogy a fák örökké virágozzanak, boldoguláca azoknak, akik alatta járnak. Remelem etől az uttól, hogy fellendíti a város kereskedelmi és ipari életét és kívánom, hogy e szent városban minél nagyobb legyen a bevándorlás. Ügyelni fogunk arra, hogy az óváros meztartása régi karakterét, de az új Jeruzsálem fejlődése egy, hogy méltó legyen egy növekedő és virágzó ország fővárosához, olyan vár shes, ahová a világ minden tájáról jönnek új embereket. Szent városunk fejlődésének jegyében megnyitom az új utcát és királyunk engedelmével elnevezem azt „V. György király utcának“.

A kormányzó beszéde óriási hatást keltett. A márványkövet levették az állam kőbátját és felhúzták a megseba. A polgármester átnyújtott a kormányzóknak egy eszet öltöt, ezzel a kormányzó ketévágta a díszapu selyem kordonát és ezzel megnyitották a gyönyörű utat.

A hivatalos ünnep már része befejeződött, a közönség azonban csak késő esti órákban eselt szét.

Seizer Jó sef

Általános sztrájk a pécsi bányavidéken

Pécs, január 8. A pécsi bányavidéken ma reggel munkabérásvetelésből kifolyólag általános sztrájk kezdődött. A sztrájkai kapcsolatban rendszavará: eddig sehol sem történt. A munkások tíz tízenkét százalékos béremelést kérnek, melyet a bányalgaosztóságok nem akarnak megadni. A sztrájk ügyében egybéként békeltető tárgyalások kezdődtek.

az Uj Kelet naplójának szerkesztője és Uj Kelet felkutatásának vezetője

Ez is állás volt a borségben

Péntek 5685 Tó 1925 Jan

ben. Csak néhánk.

Hogy a maga a bódítani hatalmas

Az a áránt érte sok sorbó fajnak, s Milyen kö mas zsidó elnyomott A legkiváló asztant. P van szük korlátolt é lakozás. szervezett zsidók mál detl fő d n tának ma

Mélység ban nagy anyos ig ereje előt, olyan bátr ságot. Jó, Mondo ták dom. Talán szabadságn korását lá negy élet-t zstó népn — hogy n ónra, h radhatatlan fog élt m mányágon

— Az esal való tük: J. ent Freis Prost latban az kösött állit megköött Press“ k Tiber, sz hogy a hir propaganda

— Egy mesváról jószelvárosi éves lakato halántékon fiatal fiu öv telnik Antal lakozott és mas volt ha követte el a töbe eddig n újra fel nem

mak!

ajándékkal akas-
sá tonul magua-
lyet Szokolovnak
lbamot nyujtunk
ak mindazon zsidó
ak, akik Nemzeti
ovnak nagyobb
vi bevezetéséhez

lul, hogy érde-
k jönnie. Késő
folni azt, hogy mi
szidóságnak.

ra mindeu hívét,
dják meg szonnal
ogy Szokolovnak
dves emlékké és

gy szavunk nem
ban a reményben,
nem száraz ág a
gyes munkájukat.
ó Nemzeti Alop
részt tordója

és
ania—Jorga féle
manusc—jubileumi
rt egyesülését. A
rt elveinek meg-
rmány megbukta-
nem úzhet azt
kormányzásának

üütat

básu műve

polgármesterének
Az angol beszédet
Bank igazgatója
ármester köszöntés
ánk és a család-
es utnak a
ály bejegyzésé-
nak el.

et falsvatni van
fozja a munkát
Az ut kulcsa a
bírályunk nevét
dóttóljának utját
Eleazar-ben Jada
is az utat me-
é, hogy a fák
a azoknak, akik
attól, hogy tel-
ipari életet és
minél nagyobb
guak arra, hogy
terét, de az új
szó legyen egy
ar eához, olyan
kajékaról jönnek
lésenek jegyében
k engedelmével
ntéának.

lélet keltett. A
kubáját és fel-
ar átnyújtott a
sel a kormányzó
ordonát és szel

bejelenkedett, a
éráiban eszlott
Sezer jó sel

osí bánya-

nyavidéken ma
folyólag általa-
kál kapcsolat-
em történt. A
os béremelést
atóságnak nem
yében egyéb-
dtek.

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság
napilapja
szerkesztők: Gluzkaiy János és dr. Marton Ernő.
Feladószerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkének atányomását csak a forrás meg-
jelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 260 lei,
félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

Ez is évforduló. Ugy 20—25 esztendő. Ki
álta volna akkor, ho y idáig fogunk jutni, em-
berségben, zsidóságban. De soha e fogjuk elfelej-
teni, ae mindig halás szívvél
fogunk rájuk gondolni. És
mert most éppen ugy 20—25
esztendeje annak, szeretnénk
mindannyiunknak meleg baráti
szavakkal üzenni, élőknek és
halottaknak, az első, biztató
szóért Hogy csak szó volt?
De nagy szavak voltak azok
és hosszú id ig egyetlen me-
lengető ruhánk a nagy hideg-
ben. Csak mi öregek tudjuk, hogy mit jelentett
néhánk. Akkor és ez:

Péntek
5685 Tévét 13
1925 január 9

Hogy egy nép, kétezeresztendő távollét után,
a maga munkáának gyümölcsével akarla vissza-
adítani az othoni talajt, ez minden idők leg-
hatalmasabb erkölcsi impulzusai közé tartozik.
(Björnsterne Björnson, 1899)

Az a rokonszenv, amelyet én a zsidó nép
iránt érek, mélyesen igaz és a bűvös hatá-
sok sorába tartozik. És az én fajomnak, az ir-
fajnak, sok érintkezési pontja van a zsidókkal.
Milyen körülmények között fognak igazán alkal-
mas zsidók Palesztinába menni? A leginkább
elnyomottak nem jó anyag egy államalapításhoz.
A legkiválóbb zsidókat kell erre a célra kivá-
lasztani. Palesztinának nagy tömeg agyvelőre
van szüksége. Manapság a földművelés csak a
korlátolt és előítéletes népségnek alkalmas fog-
lakozás. De a jövőben egy nagyszerűen meg-
szervezett iparrá fog alakulni. Akkor majd a
zsidók már olyan intellektuális nivóra emelke-
dett fő d nvelést fog találni, hogy ők is részt
tudnak majd venni benne.
(Bernard Shaw, 1901)

Mélységesen rokonszenves nékem a fájdalom-
ban nagy zsidó nép, meghajolok az évszázados
súlyos igaztalanságokkal meggyötört lelkének
ereje előtt, amely ha elhalványultan is, de mégis
olyan bátran és olyan jorron áhitozza a szabad-
ságot. Jó, tizes vér áramlik a ti népek ereiben!
Mondótták nékem: a cionizmus utopia. Nem tu-
dom. Talán. De mert ebben az utópában én a
szavadságnak tegyő-hetetlen, szenvedélyes szomsz-
arását látom — reallitással váll számomra és
nagy élet-tetté. Szívem teljességgel kívánom a
zsidó népek. — valamint az egész emberiségnek,
— hogy minden lelki erejét fordítsa erre az
álmorra, hogy húsá és vére növelje, hogy fá-
radhatatlanul küzdjön érte, mert ezzel utadait
fogja majd minden igaztalanságon, minden oc-
mányságon és darvaságon.
(Maxim Gorkij, 1902)

— Az Ébredő Magyarok císfőlják Radics-
csal való összeköttetésüket. Budapestről jela-
tik: Je entette már az Uj Kelet, hogy a „Neue
Freie Presse“ R dics letartóztatásával kapcsola-
tában azt a hírt közölte, hogy Radics fiatal
kötött állítólag egy, az ébredőkkel tavalyisított
megkötött szerződést találtak. A „Neue Freie
Presse“ közléseivel kapcsolatban Eötvösrdt
Tiber, az ébredők elnöke ugy nyilatkozott,
hogy a híradás szemenzedett valótlanság és
propaganda célokat szolgál.

— Agyonlőtte magát a temetőben. Te-
mesvárról jelentik: Ma délelőtt Temesváron a
józsefvárosi temetőben Kostelnik Antal huszonegy
éves lakosságát a temetőért keresztje előtt
halántékon lötte magát és azonnal meghalt. A
fiatal fiu öngyilkosságának oka ismeretlen. Ko-
stelnik Antal az utóbbi időben spiritizmussal fog-
lakozott és valószínűnek tartják, hogy a spiritiz-
mus volt hatással a fiatal lakosságára és ezért
követte el a tettet. Az öngyilkosság miatti a teme-
tőbe eddig nem szabad újból temetni, amíg azt
újra fel nem szentelik.

Két hitközség harcolt a szadagorai caddik sirjáért

(Newyork, január 8. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól) Közölte az Uj Kelet a szadagorai nagy rabbi
Newyorkban történt elhunytát. A rabbi nyugvé-
helyéért halála után valósgal harc tört ki két
zsidó hitközség között. Mind a kettő azt akarta,
hogy a „caddik“ az ő temetőjében kapjon nyugvé-
helyet. Az egyik zsidó kerület, a Tiferet Jisrael,
a másik pedig egy romániai zsidó által megalapi-
tott templomi gyülekezet, amely azért tartott igényt
a nagy halottra, mert Szadagora ma román ter-
let. A román hitközség mindenekelőtt öt ezer dol-
lárt ajánlott fel a rabbi családjának, azonfelül több
sírhelynek az árát.

A Tiferet Jisrael egyesület azonban, amelynek
tagjai majdnem kistrólag hívei voltak a szadagorai
családjának, ragaszkodtak ahhoz, hogy az ő sír-
kertjében helyezessék el a nagy chaszid. Az
ügyet din Tóra rabbiakus bíróság vitték, amely-

— Napoleon kézirata a Zsidó Nemzeti
Könyvtárnak Jeruzsálemből jelentik: Schott
mérnök, egy heidelbergi cementgyár vezetője,
aki nemrégiben Palesztinán jött, J. L. Gold-
bergnek átadott néhány zsidó kéziratot a Zsidó
Nemzeti Könyvtár számára. Schott ivadéka
ar nek a daniagi Baruch Schott ádórnak, aki
1806-ban tagja volt az I. Napolon által egybe-
nyújtatshedriónnak. Schott ádórnak, aki 1846-ban
halt meg, nevelő volt Herz Beer nagynevű
bankárnál, Meyerbeer komponista apjánál. Mint
a színházi tagja, ő dolgozta ki azt a memo-
randumot, amely a zsidóság modernizációját
követelte. Ezt az emlékiratot személyesen nyuj-
totta át Napoléonnak, aki jegyzetekkel látta el
a memorandumnak francia részét. Ezt és az
eredeti héber emlékiratot sda ajándékol Schott
a Zsidó Nemzeti Könyvtárnak.

— Az érmihályfalvi Mizrahi helyicso-
portjának közgyűlése. Érmihályfalváról jelentik:
Az érmihályfalvi nagyvendéglő éttermében a na-
pokban tartotta meg a Mizrahi helyicsoportja
tisztelető közgyűlést, amelyen a következőket vá-
lasztották meg a tisztkarba: Lindenfeld Nő al-
elnök, Fildermann Ácaim títká, Berkovits Jósaf
jegyző, Auspitz Andor ellenőr. A választmány tag-
jai lettek: Rosenb áth Sándor, Hoffmann Dezső,
Rapsport Iidor, Welsz Zoltán, Farkas Karoly.

— Egy író halála. Berliából jelentik:
Hétőre virradó éjél meghalt itt hatvanégy
éves korában Eilsebeta von Heyting báró ő,
a világhírű „Briefe, die ihn nicht erreichten“
oimű regény írója. A könyv, amely 1898-ban
jelent meg, bámulatos gyorsasággal terjedt el
az egész világon több fordításban. A regény
nek annakidejébe inkább csak mint aktualitá-
nak volt sikere, irodalmi értékei elfakultak és
ma már alig olvassák. Az író elő munkája
sikerén felbuzdulva újabb két regényt és egy
novellás kötetet hozott a könyvtárhoz, ame-
lyeknek azonban korántsem voltak olyan siker-
rel, mint az érelőző első regénynek. Heyting
báró első férje Putlitz egyetemi tanár volt,
később azonban elvált ettől és báró Heyking-
hez, egy jónévtű diplomatához ment férjhez.

— Svéd gözös katasztrófája a Fekete
tengere. Buk restből jelentik: A H gessand
svéd gözös a Fesete-engeren egy aknába üt-
kötött és az egész személyzetével elsüllyedt. A
Konstantinábulon horonyzó Strbel nevű hajó
mentési munkálatai sikertelenek. A kár har-
mincegyezer lejt.

— Máramaroszigetiek zsidó nemzeti kul-
turklubja Newyorkban. Newyorkból jelentik:
Máramaroszigetiek amerikába vándorolt zsidók a
napokban alakították meg Newyorkban a mára-
maroszigetiek zsidó nemzeti kulturklubját azval
a célzattal, hogy eszlővárosukban a zsidó kultur
munkát intenzívebb módon támogassák. A kultur-
klub elsősorban a héber iskolát és a többi zsidó
kulturintézményeket fogják támogatásban része-
teni. A klubnak már eddig is több mint száz tagja
van, akik érintkezésbe lépnek a zsidó nemzeti so-
vetőség máramaroszigeti hivatalával. Mint értesü-
lünk, a máramarosi zsidó körökben nagy örömmel
fogadták a klub megalakulásának híré és ennek
működéséhez nagy reményeket fűznek.

— Oromolu Párisba utazik. Bukarestből
jelentik: Oromolu, a Banos Nationala kor-
mányzója holnap Párisba és Londonba utazik.
Elutazása előtt a miniszterelnökkel és Duca
külgyminiszterrel tárgyalt.

* Fejfájás oka sokszor a székrekedés — has-
náljon Purgol eredeti dobozban.

nek a felek rabbi Israel Gattmann és rabbi Halpern
delagáltak. A bíróság a felek meghallgatása után sem
tudott dönteni, minthogy a vetélkedő hitközségek
egymást akarták túllőni a különböző ajánlatokkal.
A Tiferet Jisrael többek között azt ajánlotta, hogy
a nagy halott sírhelye körül harminckét helyet
fentart a caddik rokonsága és bese hívei
számára, hogy ilyen módon halálában is meg-
adassék neki az a megkülönböztetett tisztelet, ami
életében környezte. Ezuttal kötelező ígéretet
tettek arra, hogy gondoskodnak a rabbi hon-
tartozóiról. A bíróság végre döntött és pedig a
Tiferet Jisrael egyesület javára, azval az indoko-
lással, hogy az egyesület emberei állandóan a
nagy rabbi körül voltak, minden bajában segítették
és ezért nem lehet megvonni tőlük azt, hogy az
ötemetőkben aludja örök álmát mestárk.

— Egy óhatalmaskodó rendőr össze-
verte egy nagyváadi zongoraművész feleségét.
Nagyváradról jelentik: Tegnap délelőtt kinos inci-
dens játszódott le Nagyváradon a központi rendőr-
ség udvarán. Torodniczky Tasa zongoraművész
felesége a családját akarta a rendőrségen bejelene-
teni. A zongoraművész felesége a rendőrség kapu-
jában postolótól rendőrtől kért utbaigazítást, aki az
uriaszony kérésére azval válaszolt, hogy Torod-
niczkyt összeverte. A kellemetlen incidensről
jelentést tettek Catana prefekusnál, aki azonnal
vizsgálatot indított az ügyben és mag a tegnapi
délután letartóztatta Pripa János rendőrhelyetteset,
akit szonnal elboosított a rendőrség szolgálatából
és átadott az ügyészségnek, ahol hivatalos hata-
lommal való visszaélésért indítanak ellene eljárást.

— Letartóztatott betörő. A kolozsvári rend-
őrség egy többszörösen büntetett betörőt fogott el
Josan Stefan személyében, aki az utóbbi hetekben
több újabb betörést követett el Kolozs áron. A le-
tartóztatott betörő honokul tagadott, de a bizonyít-
ékok sulya alatt mégis kénytelen volt három bet-
örést beismerni. A három betörés közül egyik
egészen jelentéctelen, mert alig haladja meg az
öt ezer lejt, de a másik két betörés értéke több
mint ötvenezer lejt tesz ki. A rendőrség Josan
Stefant átadta az ügyészségnek, egyben folytatja
a nyomozást az orgasdák kézreérítésére

— A megyesi főrabbi jubileuma. A na-
pokban ünnepeleék 25 éves jubileumát a megyei
hitközség érdemes főrabbiájá ak Reisch
Mózesnek. Az ünnepléses jubileum alkalmából
Csitron Benjam hitközségi elnök egy küldött-
ség élén tesséket iotészeit Reisch főrabbihoz,
aki megadulva hallgarta végig Csitron elnök
szavait. Utánna Reisch főrabbi mondott hálás
szívvél köszönetet az ünneplőknek, akik törhe-
tlen energiával tartották ki mellette egy ne-
gyed száz d alatt.

— Hárommillió dolláros kölcsönt kapott
a Salgótarjáni Rt. Budapestről jelentik: A
Bimemurany Salgótarjáni Részvénytársaság három-
millió dolláros amerikai kölcsönt szerzett, amely
összeget harminc év alatt tartozik visszafizetni. Ez
az összeg az egész magyar ipari hitel szempontjából
rendkívüli fontossággal bír, mert magyar kor-
onában mintegy kétszázmilliódot tesz ki.

* Stanolgyárterakat Lepare Cluj.
Nagy áradások Svédországban és Hollandiában

Stockholm, január 8. Az utóbbi napokban
Göteborg környékén Angliához hasonló viharok
voltak, melynek következtében a telefon- és
távíróvezetések megrongálódtak. Az egész kör-
nyéken hatalmas áradások vannak, amelyek
óriási károkat okoznak. Több város utcáin
öt-tíz centiméter magasságban víz van és a
vissul töltések annyira megrongálódtak, hogy
a közeledést csak nagy nehézségek árán lehet
fentartani. Északsvédországban hasonló szit-
tások vannak. Amsterdami jelentések szerint
Hollandiát is árvízveszedelem fenyegeti.

NACHUM SOKOLOW:
Uj zsidó
Kapható: Uj Kelet könyvosztályában
Ára: 18 (kötve 25) lej.

KÖZGAZDASÁG

Romániában javultak a visszleszámitolási viszonyok Most folynak le a gabonaexportból járó külföldi követelések. Emelkednek a bankbetétek

(Cluj-Kolozsvár, január 8. Az Uj Kelet tudósítójától) Nemrégiben hírt adtunk arról, hogy egy az erdélyi, mint a bánáti pénzügyi némi enyhülés állott be. A pénzügy, mely még röviddel ezelőtt katasztrofálisan érezte hatását és közgazdasági életünket szinte aljában rendítette meg, engedett merevségéből. A pénzügyi enyhülésével kezdett vette a bankbetétek emelkedése is, úgy hogy a bankok, miután nagyobb forgótökre tettek szert, ugyancsak nagyobb arányban folyósíthatnak kölcsönöket privát cégek részére.

A bankbetétek emelkedéséről és általában a pénzügyi enyhülésével kapcsolatban kérdést intéztünk az egyik kolozsvári nagy bank vezetőjéhez, aki a következő igen érdekes nyilatkozatot adta az Uj Kelet munkatársának:

— Valami nagyarányú pénzügyi enyhülésről nem számolhatunk ugyan be, de mindenesetre némi kedvező javulást a pénzügyi kapcsolatban már most módunkban áll regisztrálni. A visszleszámitolási viszonyok javultak, a gabonaexportból most folynak be külföldi követeléseink és a Creditul Industrial kötvénykibocsátása is kezdi éreztetni jótékony hatását.

A bankbetétek emelkedése főleg arra vezethető vissza, hogy a folytonos fizetésképtelenségek kétségessé tették a privát cégek botrányát és a pénzügyi helyzet felek kezdenek rájönni arra, hogy előnyösebb részükre, ha kisebb kamat mellett is, de olyan helyen helyezik el főössleges tőkéiket, mely feltétlen garanciát nyújt számukra. A kamattal a nagybankoknál most sem haladja meg a szokásos nyol-

százalékos, viszont folyószámla-kihelyezéseknél az összes költségek beleszámitásával nem számít fel többet tisztehat százaléknál. Azok a közép- és kisbankok, melyeknek visszleszámitolási viszonyai a Banca Nationalával csak korlátozott és így nem rendelkeznek a szükséges forgótöke fölött, 20—22 százalékos kamatot fizetnek a betétek után, ezzel szemben a kihelyezett összegek után 30—36 százalékos kamatot számíttatnak fel. Azok a kisbankok pedig, amelyek a Banca Nationalával egyáltalában nem állnak visszleszámitolási viszonyban, 26—28 százalékos költséget fizetnek a betétek után, miként a kihelyezéseknél negyven, sőt negyvenkét százalékos kamatot is kérvényeznek felszámítani.

A pénzügyi javulást mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy a pénzügyi idején ez közötti tisztviselői beállítások teljesen megváltoztak, sőt egyes bankoknál az elbocsátott tisztviselőket helyesbe, a megnövekedett forgalom arányában, új tisztviselőket vesznek fel.

Informátorunk nyilatkozatával szemben csak annak megállapítására szorítkozunk, hogy éppen a bankok hitelmegegyeztetése — amely elismerjük, a súlyos viszonyok miatt történt — segítette elő annak idején azt a nagyarányú fizetésképtelenségi folyamatot, amely közgazdasági életünkben olyan mélyreható károkat okozott. A nagybankok hitelkihelyezése még ma is igen nagy óvatossággal történik és nagyon kevésre becsülhető azoknak a szerencsés cégeknek száma, amelyek 16 százalékos hitelben részesülnek.

A mai valutapiac

A mai napon az előző napok tartékoskodását némi élénkség váltotta fel. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 368—370,00, magyar korona 375—380, cseh korona 582—587, francia frank 1055—1060, svájci frank 3760—3870, angol font 923—926, dollár 192—194,00, olasz lira 825—830.

Valutapiac január 8-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1055, Berlin — London 925, Newyork 194,00, Róma 322,00, Zürich 37,95, Bécs 27,50, Prága 588, Budapest —
Bukarest. Valuták: Napóleon 745,—, márkák 40,00, leva 133, török lira 105, font sterling 908, francia frank 1090, svájci frank 3800, olasz lira 825, drachma 330, dinár 290,—, dollár 191,00, lengyel marka 36,00, osztrák korona 385,00, magyar korona 360,00, cseh korona 575.
Bécs. Nyitási — Zárás: Berlin 1321/8—1321/8, Amsterdam 308,25—308,45, Newyork 618 1/2—618 3/4, London 2449,00—2450,50, Páris 277,375,00, Milánó 2167,50—2170,00, 1545,00—1547,50, Budapest 70,75—71,840,00—847,50, Bukarest 265,00—265,00, 99,00—99,00, Bécs 72,30—72,25.
Párisi tőzsde: Bukarest 950, Zürich 360

Nagyvárad terménykereskedő vetőmagexport kísérlete Palesztinába ad. róli jelentik: Egyik nagyvárad terménykereskedő cég megkezdte a vetőmagból egy Erdélyből kivándorolt helyben felhívja, hogy létszámú ösztönözést vetőmag: jánlott feltétellel igen kedvezőek cég befáldte az első próba halde éli, hogy az erdélyi vetőmag ak est biztosít Palesztinában.

Nagy keresle nosztrifikált részvények iránt. Budapestről jelentik: Az utóbbi napokban egy a bécsi, mint a budapesti tőrszén érési méreteket állott a nosztrifikált részvények és hadikölcsönök iránti kereslet. Est a nagy keresletet az a feltárással hozták kapcsolatba, mely szerint a külföldi zálogleváltulajdonosok más elbírálásban fognak részvenni, mint a belsőiek.

A Banca Nationala bankjegykimutatása. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala legutóbbi kimutatása szerint a forgalomban lévő bankjegyek száma 19 milliárd 308 millióra emelkedett, a korábbi 19 milliárd 229 millió állománnyal szemben. A szaporulat így 81 millió lej.

Emelik az áruárakat. Aradról jelentik: Az erdélyi áruárak Aradon értékesítést tartottak az eladási árak szabályozására. Elhatározták, hogy tekintettel a folytonosan emelkedő árszint költségekre, az áruárak emelését árát egyöntetűen felemlék 25—30 százalékkal. Tekintettel arra, hogy áruárak magas ráfordulásban részesül, ezt az emelést könnyen keresztül tudják vinni.

Jugoszláviában is emelkednek a bankbetétek. Belgrádból jelentik: A jugoszláv pénzügyi intézetekről nyert értesítés szerint Jugoszlávia pénzügyi enyhülés állott be. A bankbetétek örvendős módon emelkednek, bár egyelőre még nem értek el azt a mértéket, amely a hitelügyek fellegítésére, vagy hosszabb hitelek nyújtására előnék bizonyulna.

A román magyar pénzügyi egyezmény végrehajtása. A pénzügyminiszter által a román-magyar egyezmény végrehajtására kiküldött bizottság megkezdte működését. A bizottság első ülése megvitatja az aradai módosításokat, melyek az egyezmény aradai alkalmazását lehetővé teszik, elsősorban a biztosító társaságokra vonatkozó pontokat. A bizottság tárgyalásain részt vesznek az érdekelte erdélyi és bánáti biztosító társaságok képviselői is.

A nagyvárad Cipeport Részvénytársaság megvezetési híre. Nagyváradról jelentik: Néhány nappal ezelőtt jelentette az Uj Kelet, hogy a nagyvárad Cipeport Részvénytársaság csődön kívüli kénszeregyezés megindítását kérte. A kénszeregyezés ígyben most fordulat állott be, mert a részvénytársaság hitelezői meg a tárgyalás megtartása előtt elfogadták a fejjánlott 100 százalékos egyezséget és ennek következtében a részvénytársaság visszavonta a nagyvárad törvényes székhez beadott kénszeregyezési kérelmét.

* Gumibélyegzőket (héber nyelvűeket) esőn szereshet be Imperialnál, Cluj, Mivoria-utca

SPORT

A Comitetul Regional első ülése

A kolozsvári Comitetul Regional január 7-én este tartotta meg Tataru Coriolan dr., egyetemi tanár elnökségével első ülését. Az elnök megnyitóbeszédében tudósította a tagokat és annak a reményének adott kifejezést, hogy a kerületi szövetség az 1925. év folyamán eredményesebb munkát fog kifejtetni, mint az elmúlt évben. Felkérte a szakosztályok jelenlévő elnökeit, hogy tegyék meg előterjesztéseiket az egyes bizottságok tagjainak tájékoztatására.

A futballszakosztály tagjává Mitter Valér dr. elnök előterjesztésével Gheorghiu (RMS), Giurgiu (Ac demia), L. Sakót (Haghibor), Gheorghiu (CFB) és S. Napart (K. K. S. E.) nevezték ki.

Az egészségügyi szakosztály tagjává P. P. Alexandru dr. előterjesztése alapján a következő orvosokat nevezték ki: Dr. Muresanu

Világvárosi szennáció a

Központi **BAR** Central
u. é. i. másra!
Előadás kezdete pont 10-kor.

Kávésok figyelmébe!

legjobb reklámja a
Kiszling-csillárok lesznek.

Kisling Rudolf és Fia — Román csillár és krom-aranyára — Timisoara.

Minden francia könyv LEPAGE-nál vár. Posta LEPAGE expeditio prompt

MILKA SUCHARD

TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR

TEÁSKOZMÁS

„tartalomdús”
AZÉRT LEGOLCSÓBB ÉS EGYUTTALÁ
LEGFINOMABB TEJ HASZNÁLATBAN

Divatos nőkabátok végleges kiárusítása mélyen leszállított, minden elfogadható áron. **URANIA áruház** Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 84. Urania-mozival szemben. Sirocco 168

Péntek
F611
Telefo
225
Augustin
A csill
bal egye
Aurél zse
Coroi taná
Dominicot
Az atlé
zók: Elő
mody Istv
és Nádor
A turiz
lasu egyet
velezhöket
dr. Titu V
professzor
A bírő
vatségi bi
Dordea V
Winkle Is
Comitetul
A több
ülésen fog
nehány ad
elhatározta
és harmad
gyógyászati
megtartani.
Sajnálata
az első ülés
több tagja,
a kerületi
távolmarad
STO
131—924
A targu
hitközség a
pályázatot h
Pályázha
hitközségi üg
gyar, német
ban tőkölte
Javadalm
körülbelül 6
Román r
nek. Pályáz
taok számár
tandók be.
Targumu
Paneth M
h. titk
Ren
á r e
férfi
Gabrie
fehernen
T i m i

első ülése

Regional január 8-án... (text continues)

Dr. Mitter Valér... (text continues)

szociáció a

Central

ni 10-kor.

elmébel

ámja a... (text continues)

ok lesznek.

a könyv

ár. Posta... (text continues)

ARD

AO ÉS CUKOR

us

EGYUTTALAN... (text continues)

erdinand 84. (text continues)

Félfamentes-

Famentes-

külföldi elsőrendű minőség

Szines-

Koncept- Plakát-

papirosok

Telefon 225

Telefon 225

Ferencz Mendelnél, Cluj, Str. F. David 16.

Augustin, dr. Daniel Leon, dr. Lepadatn Com...

A céllovészeti szakosztály tagjaivá dr. Bar...

Az atlétikai szakosztály tagjai a következők:

A turisztikai szakosztály tagjaivá dr. Bilas...

A bíróbizottság tagjaivá Nagy Lajos szövetségi bíró...

A többi szakosztályok tagjait a következő ülésen fogják kiuevezni.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy má...

STOEWER irógép LEPAGE

181-924 sz.

Pályázati hirdelmény

A targumureei (marosvásárhelyi) orth. aut. izr. hitközség...

Pályázhatnak azon román állampolgárok, kik hitközségi ügykezelésben...

Javadalmazás — mellébjövedelemmel együtt — körülbelül 6000 lej havonta.

Román nyelvismerettel bírók előnyben részesülnek.

Targumuree, 1925. január 5.

Paneth Mózes, h. títár

Mandl Mór, htk. elnök

Rendkívüli alkalom

20%

á rengedmény férfi fehérneműekben.

Gabriel PAPP Gábor fehérneműüzem, Cluj, Piața Unirii 8. Timisoara — Cetate

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Színházi iroda közleménye

Kocian Jaroslav hangversenye. Óriási az érdeklődés a Magyar Színházban...

Három Grácia. Vasárnap este a diadalmos sikerű Lehár operette...

Mizantrop. Molière legközhatalmasabb alkotása, a Mizantrop fog hétfőn...

Péntek este 7-kor: A nagyherceg és a pincér (Március, rendes helyarákkal, napibérlet 54 szám B, sorozat 14)

Péntek este 10-kor: Kocian Jaroslav, a világhírű hegedű-fenomen...

Szombat d. u. fél 4-kor: A kis muszkák (Ujdonság 8-adszor, mérsékelt helyarákkal, sorozat 16)

Szombat este 8-kor: A néts kapitány (9-adszor, bérletszünetben, Premierhelyarákkal, sorozat 17)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: A cigány. (Szenyörgyi István föllépésével, mérsékelt helyarákkal, sorozatszám 18)

Vasárnap este 8-kor: A három grácia (Operette) Ujdonság 15-ödször, bérletszünetben, premierhelyarákkal, sorozat 19)

Hétfő: Mizantrop (Uj szereposztással s új betanulással. A Molière-cyklus 5-ik előadása, rendes helyarákkal, premiérebérlet 32 szám, sorozat 20)

MOZGÓK

Select Mozgó. Péntek, január 9. Premier A Minaret hongja. Dráma a kedai életből, 7 felvonásban...

Uránia Mozgó. Péntek, január 9. Premier. Gáncsnéki lovag. Hatalmas dráma a cow-boyok életéből, 5 felvonásban...

Apollo-Mozgó. Péntek, január 9. Premier. Szibéria. Szenzációs dráma 5 felvonásban, a szibériai elitáltak életéből...

GALVANI

A LEGJOBB ELEM

Gyártja: GALVANI-gyár Timisoara

Az erdélyiek figgelmébe

Bukaresti, (Beivedero) 15 ort. koser, Abraham & Comp. (Grossmann)-féle vendéglőt a vele szemben levő Transval (Str. Brezoianu 2.) modernül berendezett helyiségeibe helyezte át...

Telefon 12-29. „Rador” No 2398

BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Cal. Reg. Ferdinand No 2.

Szővel, vászon, fehérnemű, harisnya, flanel, bézsárak és paplan nagyraktára.

RASOLOI készítményi borotváló por

LEBOVITS torbély készítő, Sata-Mare

1/4 kgrm. ára 8 lei

Viszonteladónak 5 kg 120lei

Double raglanok

férfi- és fiuruhák

M. Neumann

ségnél Cluj, Piata Unirii 14.

Megnyilt

Rador 2501

Böszörményi és Erdélyi

hölgyfodrász és manikűr szalonja

Főter 22. sz., udvarban

Mindennemű hajmunka, speciális hajfestés.

Zeiss

Busch

Rodenstock

emüvegkülönlegességek

JUN MÁTYÁS FIA

1876 óta fennálló üzletében, Cluj, Calea Victoriei No. 2. orvosi rendelés, minta vagy választás szerint kaphatók

